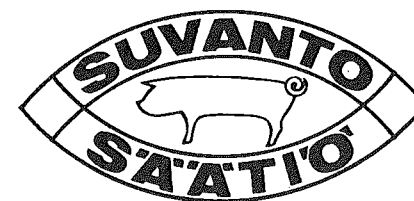

SUVANNON SEUTU

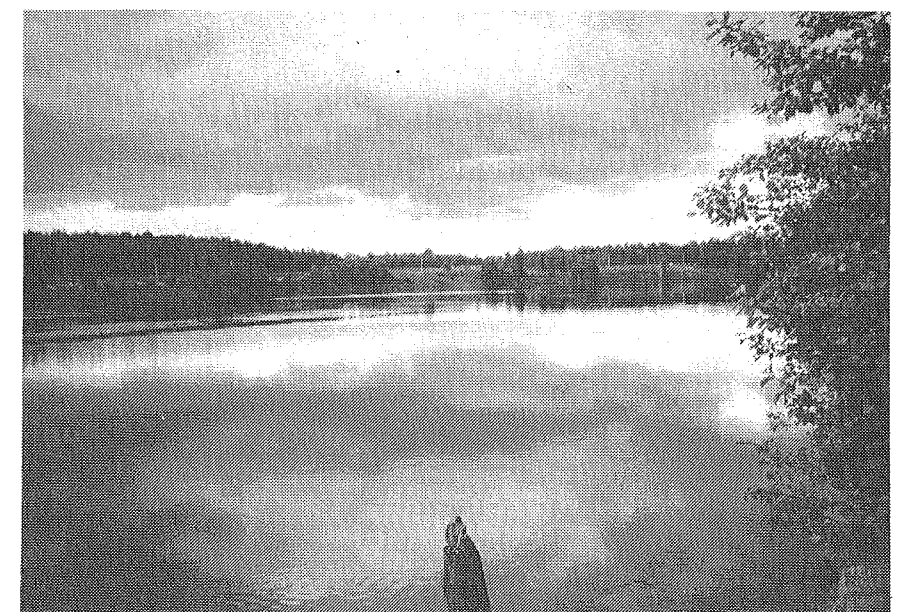

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 6 1990

ELOKUU

TAIPALEENJOKI KESÄKUUSSA 1990.

Jumalanpalvelus Sakkolan kirkon raunioilla 1. 7. 1990 klo 10. Puhuu pastori Leena Repo.

Sukupolvien ketjussa

mitkä siteet
liittävät toisiinsa
menneet sukupolvet
sukulaiset, kaukaisemmatkin

yhteiset esi-isät?
yhteinen kotipaikka?
yhteinen kieli, kielimurre?

menneisyydestä
nousee jotakin
minunkin elämäni

”Minä kosten
isien pahat teot
aina kolmanteen,
neljanteen polveen”,
sanoo Jumala

en ymmärrä

miksi minun
olisi kärsittävä siitä
mitä en ole tehnyt

jotain minunkin elämästäni
heijastuu tulevien elämään
tahdoin tai en

välitän olemukseni kautta
pahaa, huonoa,

yhtä hyvin
heijastelen hyvää

olemme paikalla
jossa meitä on muistettu
puolestamme rukoiltu
meille toivottu
Jumalan siunausta

jotain
tämän paikan sanomasta
tuntuu, näkyy
meidänkin elämässämme

osa meistä
on kuullut itse
Sanaa julistettavan
tällä paikalla

meidän
nuorempien elämään
Sana on heijastunut
vanhempiemme välityksellä

Jumalan siunaus
on täältä kulkeutunut
polvesta polveen

se on
luonut elämällemme pohjan
elimme pä missä tahansa

”Siunatkoon meitä
Jumala
ja peljätköön häntä
kaikki maan ääret.”

Ps 67

Sakkolan kirkon
itäisillä portailla
1. 7. 1990

Leena Repo

Myö käytti Sakkolas

Nyt näyttävät matkat Karjalaan ja myös Sakkolaan alkavan vaikka vähän kangerrellen näin alkuun. Kerron meidän käyntimme kokemuksista Kiviniemestä, Vilakkalasta ja Taipaleesta.

Automme tuulilasiin oli Matti Valtonen Imatralta tekstannut komean julisteen menomatalla, Sakkola-viirillä varustettuna: ”Myö männeä Sakkolaan” ja tulomatalla: ”Myö käytiin Sakkolas.” Siitä johtuu myös käyttämäni otsikko.

Me olimme koonneet lähtöporukan jo viime lokakuussa ja kaikki lähtijät olivat Vilakkalan koulupiiriläisiä, mukana oli 45 matkalaista.

Pääsimme käymään ensimmäisenä päivänä koko-päivän retkellä aina Taipaleenjoelle saakka. Majoitus oli näinä kahtena päivänä Kiviniemen motellissa.

Saatuamme eräitten neuvottelujen jälkeen lähtöluvan Vilakkalaan, lähdimme heti aamupalan jälkeen ajamaan omalla suomalaisella bussilla kohti kohdettamme.

Maantie oli hyvää aina Sakkolan kirkolle asti. Siitä eteenpäin tie muuttui sorapäälysteiseksi, mutta kumminkin se oli hiljattain kunnostettu ajokelpoiseksi.

Ohitimme entisen Sakkolan aseman ja edelleen tie kiersi lentokentän Sipilänmäelle. Kauniit mäkimaismat, hyvät viljapellot ja Suvanto kimmelsi oikealla. Alamäellä oli hökkelikylää. Kirkonseutu hoitamaton aluetta. Purpuan tienvarsi aivan asumaton.

Haparaisten ja osalla Keljan kylissä oli nykyisten asukkaiden rakentamaa mökkikylää. Ennen oli näkymät toiset! Vilakkala, toiveittemme päämäärä. Suurin osa matkalaisista oli ensimmäistä kertaa käymässä kotikylässään sodan jälkeen. Puheensorina autossa tiheni niin, että täytyi käyttää koväänistä apuna, mikäli halu-

si näkymiä selostaa.

Linja-auto pysäytettiin keskelle kylää ja väki hajaantui kukin entisen kotipihaan ja pihapiirin paikoille. Meillä oli myös käytössä kaksi henkilöautoa, jotka kuljettivat osan joukosta Kover-ojalle ja Volossulaan, heidän kotikylänsä.

Nämäkin kylät olivat tyhjät taloista ja asukkaista. Ainoastaan iso sonnilauma oli Vilakkalassa paimenen hoidossa. Myös heinänteko oli käynnissä. Heinää ajettiin Haparaisiin päin.

Suvannon Makkaranranta: Mitkä hiekkarannat? Aivankuin lapsena ennen. Uimaan vain! Ja ”vonkka” oli entisellä paikalla, josta syvänteiden alkamisesta meitä aina lapsena varoitettiin.

Kaarnajoki—Paukkula. Paukkulan tytöt olivat lähteneet joukolla mukaan ja jatkoivat matkaa entisiä paikkoja tutkimaan. Talot olivat poissa sieltäkin. Entiset Jortikan Irja ja Maila löysivät tosin entisen isänsä pajan paikkeilta kolme hevo-

senkenkää muistoksi kotiin vietäväksi.

Osa meistä kävi Heikkilänmäellä ja Kover-ojalla, Sotikkalassa. Kyläpaimenen kanssa yritettiin keskustella, mutta tulos jäi melko laihaksi.

Mutalammessa oli kaloja kuulemma kovasti, joten ensi reisulla otetaan onget mukaan. Näytin miten me lapsena pyydystettiin haukia teräsvaijerin silmukalla ja tuttu pyyntitapa tuntui olevan heilläkin.

Vilakkalassa on ollut asukkaita sodan jälkeen, josta on osoituksena hyvin hoidettuja hautoja Sotikkalassa.

Niin kului lämmin ja aurinkoinen päivä kotikylässä. Lopuksi syötiin eväitä aurinkoa ottaen.

Vilakkalan kylän keskellä oli iso kivi, sitä kutsuttiin Kirokiveksi. Ei ole selvyyttä siitä, että mistä tämä nimi johtuu, siinä lähellä aina lapsena leikittiin. Oppaamme Alla otti siitä kivistä palasen ja vie sen miehelleen, joka hioo siitä kiven sormukseen!

Viivymme Vilakkalassa neljä tuntia ja kokoonnuimme lopuksi kaikki koulun raunioille, jossa koulussa useimmat olivat koulunsa käyneet.

Täältä jatkoimme matkaamme Taipaleenjoelle ja mukana oli niitäkin, jotka olivat mukana talvisodan

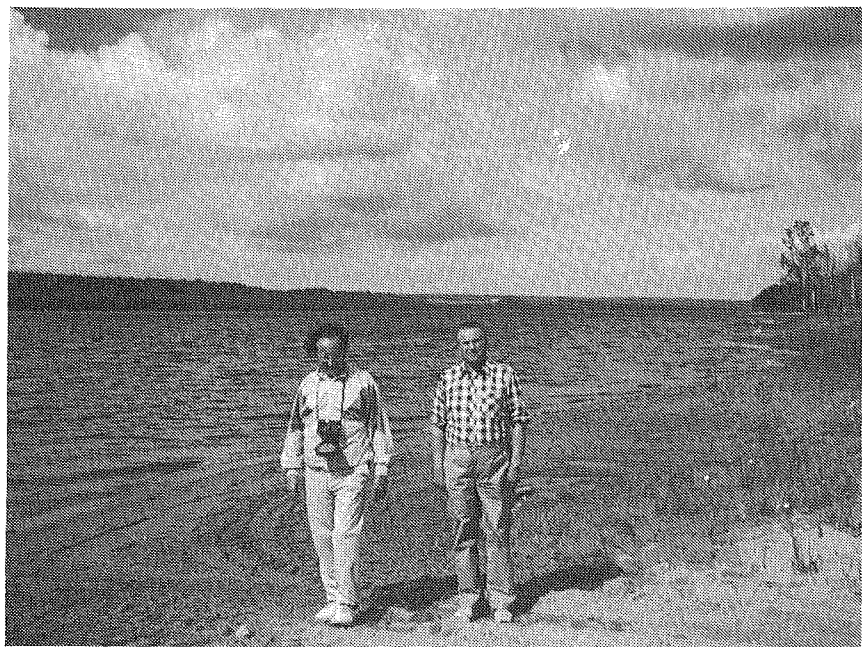
Kiviniemi. Koski ja maantiesilta.

taisteluissa. Luonto oli peittänyt sodan jäljet. Uusi metsä jo kasvanut osittain tilalle. Joessa ei ole siltaa, eikä asukkaita kylässä. Sodan aikaiset tankkiesteet olivat vielä purkamatta.

Tulomatkalla pysähdyimme Keljassa ErP 6:n talvisodan kuuluisalla taistelupaikalla. Eero ja Kalervo Vis-kari paikallistivat paikan missä heidän heitinasema oli. Leena Repo näki paikan jossa hänen isänsä haavoitui, kun vänrikki Kaino Repo lähti joukkueensa kärjessä etenemään kohti Suvannon rantaa ja joutui olemaan hangessa koko päivän haavoituneena.

Retkemme kohokohta: Sunnuntaina 1. 7. 1990 lähdimme vielä käymään Sakkolan kirkon raunioilla pitämässä hartaushetken. Olimme tasan kello kymmenen kirkon rappusilla. Ei soinut kirkonkellot. Paikka hoitamaton, mutta se henki ja ne muistot jotka tulivat esiin, ne jäivät muistoissa säilymään jokaisella varmasti elämän loppuun asti.

Pastori Leena Repo Mäntsälästä piti puheen ja lopuksi veisasimme yhdessä virren. Kyyneleet silmissä ja liikutuneina lähdimme tilaisuudesta

Suvanto Volossulan rantaa.

pois. Teimme vielä pikakäynnin Käksälmeen ja sitten olikin lähtö Koti-Suomeen.

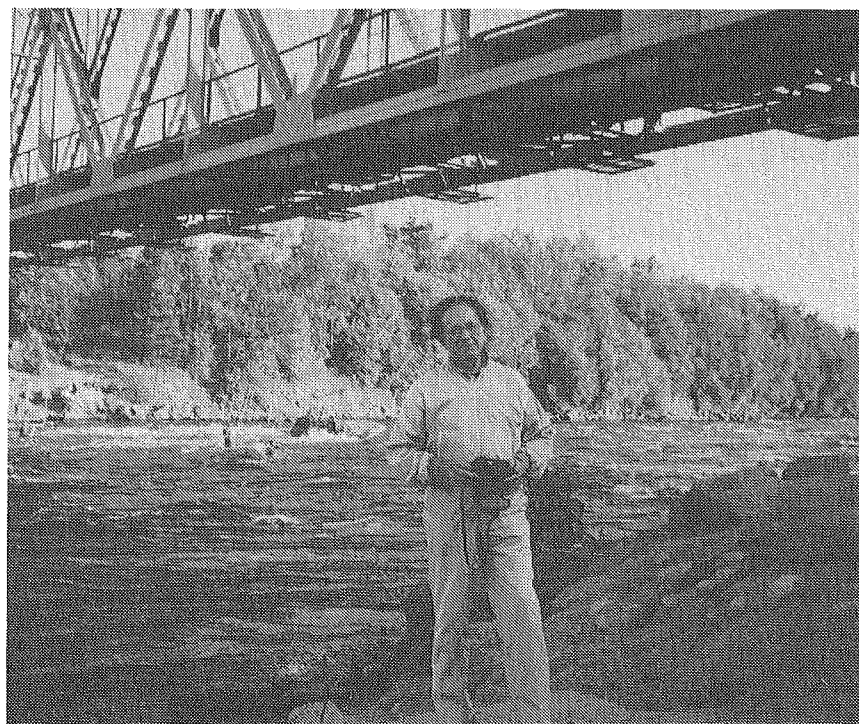
Nykyiset motellialueen palvelut ja paikat eivät vielä vastaa sitä tasoa, mitä me suomalaiset haluamme. Kuitenkin vietimme unohtumattoman illan Kiviniemenkosken rannalla ilta-

nuotiolla, jossa haitari soi, laulu ja tanssi kävi. Myös nykyisiä kiviiniemäläisiä oli mukana karkeloissa ja mentiin tanssikappaleet laidasta laitaan aina lambadaa myöten!

Kirjoittajalle oli täyttymys kulkea aurinkoisessa illassa koko Suvannon ja Vuoksen välinen matka, koskenranta. Eikä nyt tarvinnut pelätä kuolemaa joka hetki kuten kesä—heinäkuun vaihteessa 1944, jolloin miinoitimme rannan koko matkalta ja jokaisena yönä kello 1—2 välillä. — Nyt sai valokuvata joka metrin!

Niin päättyi ensimmäinen laillinen kotiseuturetki haikeissa tunnelmissa. Laulu raikui ilosta ja surusta. Varmasti useimman mielessä ajatus: Tänne palaamme uudestaan. Kiitos jokaiselle mukana olleelle. Oli ilo olla kanssanne. Ehkä ensi kesänä tavaataan samoissa merkeissä?

Kuljetuksen suoritti Pekolan Liikenne Hämeenlinnasta loistavasti. Erikoisesti tunnustus kuljettajallemme Esko Lindemanille, hän täytti kaikki toiveemme ja sopeutui hyvin kanssamme.

Kiviniemi 1. 7. 1990. Rautatiesilta ja koski.

Heimo Viskari

Kotiseuturetki Sakkolan kirkonkylään 15.—17. 6. 1990

15. 6. aikaisin aamulla lähti Tuomen bussi Korkeakoskelta liikkeelle. Ensimmäiset matkalaiset tulivat kyytiin Orivedeltä, seuraavat Härmälästä, sitten Pirkkalasta ja loput keräiltiin Nokialta. Kun kaikki 24 matkustajaa oli saatu kyytiin, saattoi matka kohti Sakkolaa alkaa. Matkanjohtaja toivotti matkalaiset tervetulleiksi ja varmisti, että kaikilla oli passit, rahat ja lääkkeet mukana. Hän oli vasta edellisiltana saanut viisumit matkatoimistosta, joten aika täpärälle oli matkaan lähtö jäänyt. Ryhmämme koostui Kurjen ja Wellingin suvun edustajista minua ja mummoani lukuunottamatta.

Matkanteko sujui rattoisasti kuulumisia vaihdellen, laulellen ja kuunnellen sekä Raimon soittoa maniskalla että Kurjen Einon hanurimusiikkia kasetille nauhoitettuna. Rajanylitys sujui ongelmitta ja niin olimme iltapäivällä Venäjän puolella. Maisemat hieman muuttuivat ja tie huononi, siinä havaittavimmat erot maiden välillä rajanylityksen jälkeen.

Matkamme seuraava määränpää oli Viipuri, josta meidän oli määrä saada mukaamme opas, joka veisi meidät Kiviniemeen. Pienen etsimisen jälkeen löytyi hotelli ja sieltä opas, mutta kuinka ollakaan; opas puhui vain venäjää. Pienoisen nurinan jälkeen lähdimme kuitenkin suunnistamaan kohti Kiviniemeä venäläisen oppaan neuvojen mukaan. Hänkään ei oikein tuntunut tietävän, mihin olimme menossa, mutta pienten kummellusten jälkeen olimme ilansuussa perillä Kiviniemessä motelli Losevossa. Motelli oli vasta iltapäivällä valmistunut remontin jäljiltä ja me olimme sen ensimmäiset asukkaat erään toisen ryhmän kanssa. Se sijaitti aivan Vuoksen rannassa ja sitä

ympäröi rehevä, vihreä lehtipuumetsä.

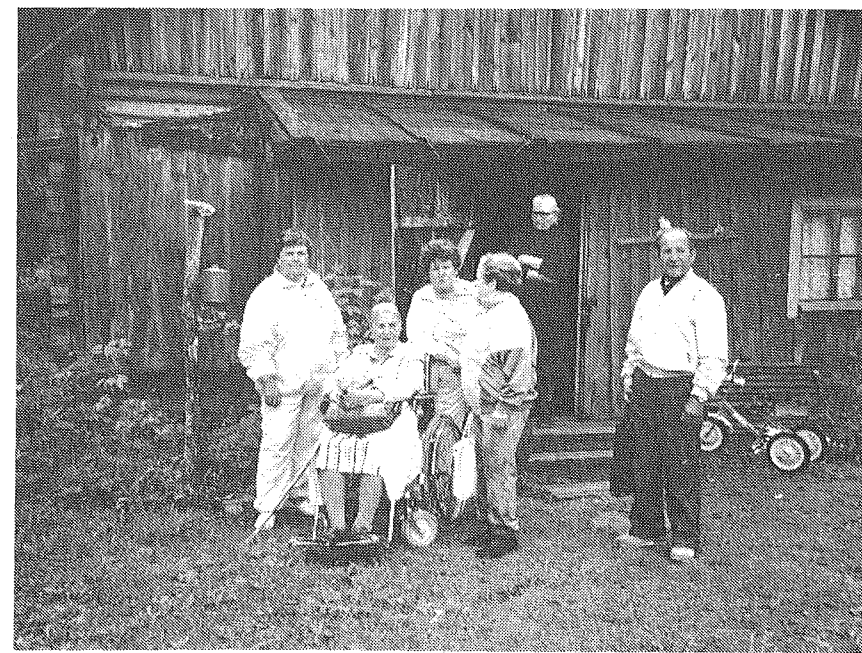
Lauantaiamuna lähdimme sitten kohti matkamme varsinaista määränpäättä, Sakkolan kirkonkylää, nykyistä Gromovoa, paikallisen Inturistin bussilla. On vaikea sanoa kuvailla matkustajien tunnelmia lähestyttäessä entistä kotikylää. Jännitystä, toiveikkautta, odotusta siitä, mitä tuleman pitää. Mitä lähemmäs tultiin, sen enemmän alkoivat kielenkannat laulaa.

Sakkolan asemalla tehtiin kiertojelu ja sitten alkoikin paikkojen muistelu, kun lähdettiin asemalta kohti kirkonkylää. Kaikki oli muuttunut paljon siitä, kun osa tästä ryhmästä oli täältä joutunut evakkoon lähtemään. Talot ja rakennukset olivat hyvin huonokuntoisen näköisiä lähes kaikki. Voi vain kuvitella, mitä näistä täältä lähtöisin olevilta tuntuu heidän katsolessaan tätä nykyis-

tä asuinseutua.

Ensimmäisen kerran pysähdyimme Sipilänmäellä, Laamasen entisen kotitalon kohdalla. Tippa siinä jo tuli silmään vähän itse kullakin. Vanha kaivo oli vielä paikallaan siinä kohta, missä oli ollut Sipiläisen tyttöjen koti. Kirkonmäkikin hämmötti jo kauempana edessäpäin. Ajattelin ”Voiko tämä olla totta, että olen päässyt tänne katsomaan niitä maisemia, joissa rakas mummoni on viettänyt lapsuutensa ja nuoruutensa ja josta omat juurenikin näin olen ovat lähtöisin”.

Seuraavaksi tulimme jyrkän Salakanmäen kohdalle, jossa oli nykyään iso sovhoosi. Mäen alapuolella oikealla oli Naskalin Einon kotitalon paikka ja siitä sitten ajeltiin kirkonmäelle päin hiljalleen talo talolta entisiä paikkoja muistellen. Oli diakonissan talo, Virkin saha, polku, jota pitkin lapsena juostiin Suvannolle ui-

Kurkelaisia kotimökkinsä pihamaalla. Vasemmalta Selma, Anna-Liisa, Mirja, Toini ja Nestori. Takana nykyinen asukas.

Retkeläisiä Kiviniemessä motelli Loveson edustalla.

maan, pikku-pappila ym. ym. entistä tuttua paikkaa. Voi sitä puheensorinaa ja liikutusta, jota siinä itsekin tippa silmässä sai seurata. Tunnelma autossa oli aivan sanoinkuvaamaton.

Kirkonmäelle ei enää päästy samaa tietä kuin ennen, vaan ajettiin alakautta ensin kirkon kohdan ohi ja noustiin vasta sitten mäelle. Se oli yksi pettymys, kun tie oli muuttunut. Ensiksi suuntasimme kirkon raunioille. Paljoa ei ollut kirkosta jäljellä, rappujen rauniot olivat näkyvimät merkit siitä, että paikalla oli joskus ollut kirkko. Pääsisäänkäynnin rappujen rauniotkin olivat jäljellä, siinä olivat rippikoululaiset aikoinaan seisseet rippikuvassa. Sankarihaudan kohdalla oli vain suuri, syvä monttu ja patsaan jalat olivat kaatuneina montun reunalla. Patsas itse on Kiviniemessä motelli Losen ruokalan edustalla: "Täss on meillä miehiämme, uinumassa urhojamme, jotka antoivat elämän, hengen urhot uhrasivat puolesta ihanan Suomen, eestä kontujen kotoisten".

Kellotapulitakin oli jäljellä vain rauniot. Sen taakse oikealle oli rakennettu kerrostaloja. Vasemmalla puolella oli jonkinmoisia mökkejä. Kellotapulilta matkamme jatkui harjua pitkin kohti entisiä asuinrakennuksia. Mummokin löysi oman lapsuudenkotinsa, joka tosin ei ollut enää

sama rakennus. Nyt oli entisellä Losen tontilla pieni, huonokuntoinen lautamökki, jossa asui 94-vuotias vanha nainen yksinään. Mummon kotitilan takana harjun alapuolella oli nyt iso syvä kuoppa. Siinä oli ollut joskus vanha Kurjen paikka, jossa filosofian maisteri Helena Tiinus oli opettanut Eino Kurjen soittamaan haitaria.

Patamäessä oli vielä paikallaan sama talo kuin v. -39, jossa Larin Paraske kävi laulamassa laulujaan sen aikaiselle papille.

Entinen suojeluskunnan ja nuoriso-seuran Valistustalo on nykyään lasten päiväkotina ja suojattu aidalla. Koulun kaivollekaan ei enää päässyt entistä reittiä.

Kurjen talo oli myöskin entisellä paikallaan, tosin hieman muuteltuna. Ensin eivät Kurjet meinanneet tunnistaa omaa kotitaloansa, mutta sitten Toini oli tunnistanut jotain tuttua ja tarkemmin tarkasteltuaan he totesivat talon entiseksi. Talossa asui nyt kesän ajan vuokralaisena leningradilainen perhe, joka oli vuokrannut talon naapurissa asuvalta talon omistajalta. Kyllä olivat talon asukkaatkin ihmeissään, kun opas kertoi heidän talon tarinan, puhumattakaan talon entisten asukkaiden tunteista heidän päästyään 50 vuoden jälkeen käymään entisessä kodissaan.

Kovan ja sinnikkään etsimisen jälkeen löytyi metsästä myös Wellingin talon raunioita ja savupiipun tiiliä. Turhaan ei ollut Liisakaan lastensa perheiden kanssa matkaan lähtenyt, kun näin pääsivät vielä seisomaan entisen kotinsa raunioilla.

Näin oli ne kaikkien tärkeimmät ja raikkaimmat paikat löydetty ja saatoimme palata autolle. Paluumatkalla ajoimme Suvannon rantaan Virkin entisen sahan kohdalle. Siellä pestiin kasvoja Suvannon kirkkaassa vedessä, kerättiin muistoksi kiviä ja muisteltiin, kuinka lapsena oli siellä käyty uimassa. Paluumatka Kiviniemeen oli täynnä ihmetystä, muistelua, pettymystäkin ehkä. Mutta pääasia oli, että oli saatu käydä katsomassa entisiä, rakkaita lapsuus- ja nuoruusvuosien kotiseutuja.

Lauantai-iltana teimme vielä kiertoa-ajelun Käkisalmele, jossa kuulumme ensimmäisen kerran tällä reissulla käenkin kukkuvan. Tuntui kuitenkin siltä, että tämä retki oli vain matkan täytettä tälle ryhmälle. Mielenkiintoa ei tuntunut kovinkaan paljoa olevan paikallisiin nähtävyyksiin, mutta eihän se ihme ollutkaan kaiken päivän aikana koetun jälkeen. Käkisalmi oli kuitenkin vieras paikka näille Sakkolan kirkonkyläläisille.

Sunnuntaiaamuna lähdimme aamiaisen jälkeen kotimatalle. Poikkesimme vielä Viipurissa tuliaisostoksille ja tutustumaan Pyöreään Torniin. Rajanylitys sujui taaskin mutkattomasti ja Suomen puolelle tultuamme laitoimme hetimiten videon pyörimään ja palasimme vielä loppumatkan ajaksi takaisin Sakkolaan, josta Topi ja Hannu olivat kuvanneet videofilmin. Se oli kuin piste i:n päälle tällä täydellisesti onnistuneella kotiseutumatkalla.

Tässä oli eräänlainen kuvaus nykypäivän Sakkolasta toisen polven jälkeläisen silmin ensimmäisen kerran nähtynä.

"Juurensa löytänyt"

Mukana matkassa

On heinäkuun kolmannen päivän aamu klo 6.15, jolloin kaksi linja-autoa odottaa matkalle lähtijöitä Tampereen torilla. Osa lähtökansasta istuu jo autossa, osa vielä liikkuu levottomasti, että kumpaan autoon matkatavaransa laittaisi...

Tätä matkaa on odotettu jo monta kuukautta, koska on kyseessä retki juurillemme Sakkolan Lapinlahteen.

Auto on matkan aloittanut Juupajoelta. Näen tuttuja kasvoja: Seppälän Hellin, Pärssisen Pentin, Lopsen Olavin ja monta muuta lähtijää.

Meitä Tampereelta lähti Naskalin Niilo, Söderin Reino Saimi-vaimoineen oli tullut vauhtia ottamaan täältä käsin, kun samalla kävi vierasnamme. Minulle Elin-vaimo jo suunnitelman alussa lausui: "Et jaksa yksin kulkea, sä vajoat!" "Ja tuli mukaan.

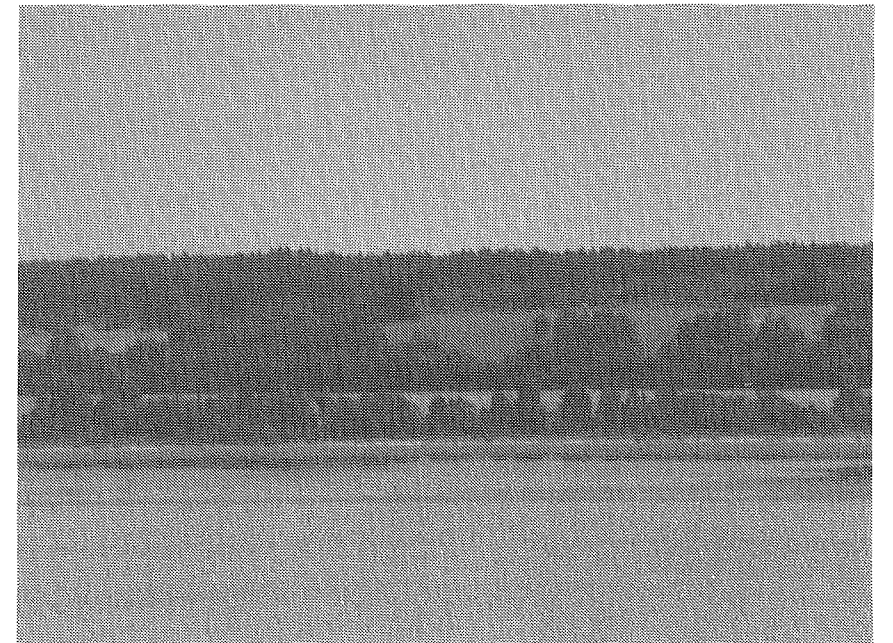
Toinen auto täyttyi Sakkolan toisien kyläasukkaista. Väkeä täyttyi koko alkumatkan. Lempäälästä Kallosen veljekset, Kuparisen Sirkka, Pekkolan tytöt, Hilka ja Helmi, Leppäsen Elli miehineen.

Seuraava etappi oli Valkeakoski, sieltä tulivat mukaan Kuupon Matti ja Paula.

Lahdesta täyttyivät loput vapaat istuimet autoista, kun myös Helsingistä tulleet liittyivät joukkoon. Oli Naskalin Markku vaimoineen, Pärssisen Pekka ja monta muuta, joita en kaikkia muista.

Matka eteni hilpeän mielialan merkeissä kohti rajaa. Välillä poikettiin kahvilla. Tullista rajalla selvittiin melko nopeasti. Tulo Viipuriin herkisti jo varmaan vanhoja muistoja ja itse etsin katseellani sitä ovea, jonka takaa vuonna 1939 kihlat ostettiin. En sitä ovea huomannut.

Yhdeksän vuotta aikaisemmin olin käynyt täällä, muutosta oli ainakin se, että silloin kansa katseli turistin

Talvisodan taistelumaastoa Keljassa. Kuvassa oikealla näkyy Runteenmäki, vasemmalla "Satumetsikkö".

autoa kaukaa, mutta nyt pikkupojat kauppasivat turisteille aivan näkyvästi votkaa, eikä miliisi mitenkään kiinnostunut poikien kauppatouhuista.

Puolen tunnin pysähdyksen jälkeen matka jatkui. Oli pieni tauko niinkutsutulla Mannerheim linjalla, jossa matkanähtävyytenä oli sisältäpäin räjäytetty betonipunkkeri puna-armeijan voitonmerkiksi.

Matka jatkui: Vaalimoin kylä entisellä Valkjärvellä, Saijanjoki, Kiviniemenkoski, mutta Kiviniemen kylän keskusta oli muuttunut toiseen paikkaan, "Lääkärimutkan" ja Vuoksen laivalaiturin väliseen maastoon.

Koski vaahtosi ja toivotti meidät tervetulleeksi.

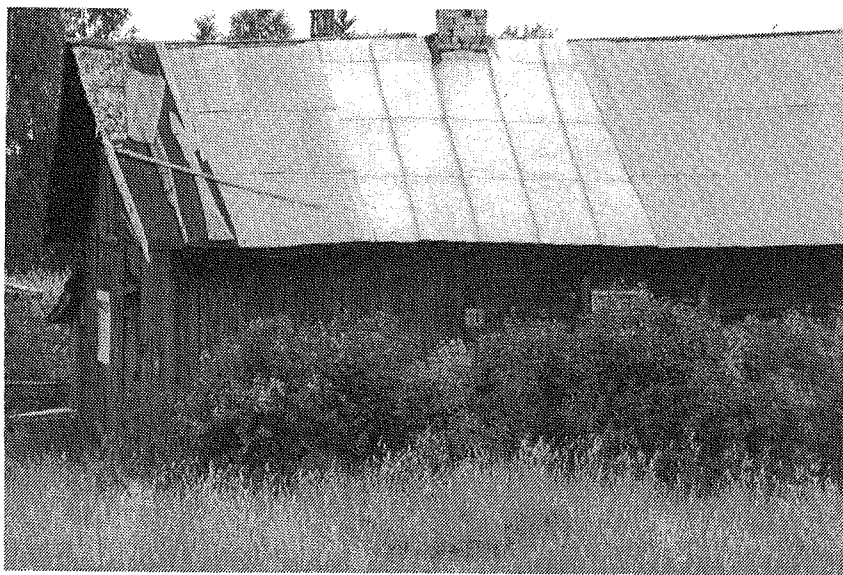
Majoittuminen Kiviniemen hoteliin sujui hyvin. Ruokailu oli välittömästi noin 200 metrin päässä toisessa rakennuksessa. Siellä myös pidettiin illalla tulojuhlat. Niistä en ole oikea mies kertomaan, kun kävi niin, että "kemialla" petti ja vei osan muististani. — Sanoivat vaan, että kaikilla

oli hauskaa. Aamulla kumminkin oltiin pirteitä lähtöön, kuin uimasta tulleet. Osa meistä lähti Lapinlahteen venäläisellä linja-autolla ja osa omatoimisesti tilaamallaan yksityisautolla. Suomalainen linja-auto ei saanut sinne ajolupaa.

Muutamien kohdalta tuntui olevan kuin kohtalon ivaa — mitä tuli suurin toivein katsomaan, sitä ei enää ollutkaan... Naskalin Markun syntymäkoti oli edellisenä iltana syttynyt tuleen ja osittain vielä paloi, kun sinne aamulla mentiin! Pekkolan Hilkan ja Helmin koti oli palanut keväällä! Siinä olivat yhdessä itkeneet talon entiset asukkaat kuin he joilta koti oli keväällä palanut. — Ei muistojen arvet parane vielä, kun tämänkin toivoretken päästä löytyi vain tuhkakasa.

Kiersimme pitkin kylää, jokainen omien muistojensa kohteita etsien.

Itse olin nähnyt jo vuonna 1981, ettei mitään ole kodistani jäljellä. Taivotteena oli ottaa yli järven kuva Keljan taistelupaikasta, missä ErP

Naskalin (Sepän) veljesten syntymäkoti. Veljeksistä Toivo, Tauno ja Mikko joutuivat uhraamaan henkensä Isänmaan puolesta.

6:n pojat tekivät historiaa. Kuvassa oikealla näkyy Runteenmäki, vasemmalla "Satumetsikkö". Tunteneeko moni samaksi paikaksi? Sama maastokohta on kyseessä.

Toinen valokuva on Naskalin (Sepän) veljesten Toivon, Taunon ja Mikon syntymäkoti. Veljekset joutuivat uhraamaan henkensä Isänmaalle...

Illaksi selvittiin kaikki Kiviniemeen ja Iltanuotiojuhlat olivat oikein mukavat.

Aamulla suuri osa matkalaisista lähti linja-autolla käymään Käkisal-

messä.

Me, minä ja Söderin Reino ynnä vaimot menimme vielä takaisin Lapinlahteen. Saimme tutustua kylän ihmisiin ja ystävällisyys oli ylitsevotava!

Eräskin rouva vei meidät sisälle sälle ja selvitti tulkin avulla, että hän oli perheensä kanssa asunut 15 vuotta siinä talossa jonka 1942 olin rakennuttanut. Olisi mielellään asunut siellä mutta muutettiin keskelle kylää toiseen asuntoon ja hirret vietiin Petäjäjärvelle. Sanoivat vieläkin surevan-

sa sitä pakkomuuttoa.

Käytiin kyläkaupassa ja olisi ostettu leipää — yksi leipä kotiin viemiseksi — mutta leipää tulee heille vain kerran viikossa, eikä ollut silloin myytävänä.

Kumminkin ystävälliset ihmiset toivat meille leivän ja Suvannon savustettua lahnaa kotoansa.

Kansa kertoi nyt heille puhuttavan, kirjoitetaan, että ei suomalaiset hyökänneet, vaan kyseessä oli Stalinin ja Hitlerin sota!

Näin voi maailma muuttua. Lähettän heille ystävän kuvia. Itse sain tästä retkestä paljon sielulleni ja Suvannon rannan puhdasta hiekkaa arkulleni.

Kotimatka sujui yhtä hauska kuin tulokin.

Vielä tahtoisimme vaimoni kanssa kiittää teitä ystävät niistä neilikoista jotka tulomatalla saimme vastaanottaa teiltä kultahääpäivämme kunniaksi.

Kiitoksen ansaitsevat Lapinlahden matkalla mukana olleet urheat tytöt ja nuoret miehet auttaessanne meitä vanhoja, että retkemme näin hyvin onnistui.

Samoin Esko Kallonen. Teit kunnon työn retkenjohtajana. Mitäs tässä muuta kuin sulatellaan retkemme antia.

Kassu

Ilon välähdyksiä elämässäni

"Ja tanssihin rientäisin vieläkin, Tatin riihen jos tuntisin tuoksun..."

Näin kirjoitti Elsa Tuokko runossaan Seudussa, monta, monta vuotta sitten. Jäipä muistiini lujasti ja usein, lausun sen itselleni, kun joskus on haikaa olo.

Takaisin ei mennyt aika tule. Se on tiedossamme, mutta nuo muistot ne seuraavat meitä. Ja niin kauan kuin yhä muistamme kauaksi jääneitä tapahtumia, voimme sanoa, että mie-

lemme on terve. — On ihana elää muistojen mailla. Siitä kiitos Jumalalle! Yhä kerään muistoja. Tänä kesänä tapahtui ihmeellistä. Uskomatonta!

Tyyne-Kerttu Virkki vietti 83-vuotispäiviään Kanadassa 5. 6. -90 ystävänsä eestiläisen Tiina Hansenin luona. Tuli minullekin puhelinsoitto Tyyneeltä. Luulin hänen soittavan

Suomesta, mutta olikin jo Torontossa. Hän olisi tahtonut minun tulla Torontoon. En ole enää halukas matkustamaan ja sainkin Tyynen suostumaan Parry Soundin retkeen. Ja niin kotiini, erakkomajani saapui 4 vierasta 8. 6. -90 iltapäivällä. Hauskaa oli. Eva Meloni soitti pianoa tullen kunniaksi. Se oli suurenmoista, sillä Lassen kuoleman jälkeen piano

on ollut hyvin hiljaa. Nyt ihanat sävelet täyttivät erakkomajani.

Lauantaina teimme laiva-ajelun 30.000 saaren sokkeloissa. Pieni harmi oli, kun sumu Yrjönlahden suurelta selältä tuli saaristoonkin. Näkyvyys kärsi osan matkasta, mutta oli pa kylliksi kauneutta sittenkin lähempänä mannermaata. Matka kesti 3 tuntia ja olimme ihan tyytyväisiä kaikesta, mitä näimme ja kuulumme oppaan selostuksista seudun historiasta.

Minun mielestäni Tyyne-Kertun olisi pitänyt viipyä kauemmin luonani — metsässä. Ehkä joskus toiste vielä tavataan...

Tahtoivat vielä nähdä Millardin marttyyrikirkon ja intiaanikylän viime vuosisadalta.

Oli kulunut 23 v kun Tyyne-Kerttu oli viimeksi Kanadassa. En enää uskonut, että tapaisimme. Ihmeitten aika ei ole loppunut ja se on suuremista. Tuo suuri ilon välähdys on nyt merkitty muistojen kirjaan ja se saa sydämen sykkimään ilosta korkeissa luvuissa.

Kiitos kun kävitte!

Klaudia

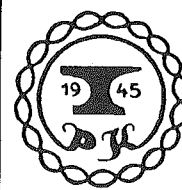
Lapinlahti-juhlat 22. 9. 1990

Lapinlahti kyläjuhlia on vietetty syksyllä joka toinen vuosi Punkalaitumen Kanteenmaassa.

Tänä vuonna pidetään juhlat lauantaina 22. 9. Aloitamme sankarihau-doilla seppelleenlaskulla klo 12.00. Varsinainen juhla alkaa klo 13.00 Kanteenmaan seurojentolalla.

Tervetuloa joukolla mukaan katselemaan kuvia Lapinlahdesta!

E K

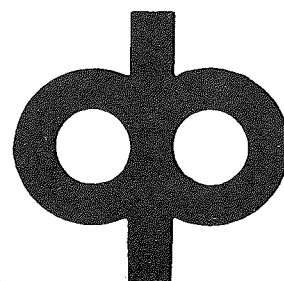
**PÄRSSISEN
KONEPAJA**

35500 KORKEAKOSKI, PUH. (935) 812 04

Toimivia metalliovia, ym. rakenteita
Alumiinisia ovia ja ikkunoita

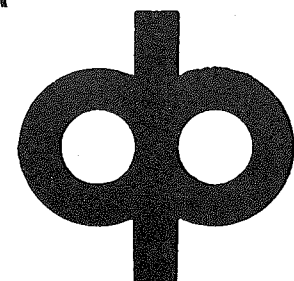
**Putkiliike
P Nuora Ky**

37560 KULJU
puh. 676 100

**TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA
— PERINTEISIIN NOJAUTUEN —
LEMPÄÄLÄSSÄ JA VIIALASSA
PAIKKAKUNNAN JA JÄSENTEN PARHAAKSI**

**Lempäälän-Viialan
Osuuspankki**

Juhannusmatka Möngönlammen rannalle Sakkolan Ojaniemeen

Kuva Lauri Lampun entisen kotitalon paikalta. Henkilöt Esteri Hartikainen, Lauri Lamppu ja tulkki.

Käynnit kotiseudulle Kannakselle ovat meille karjalaisille uusi suuri kokemus ja myös mielenkiintoinen. Me Ojaniemen ja Hovinkylän sakkolalaiset olimme juhannuksena entisellä kotiseudullamme, Ojaniemessä sekä Hovinkylässä.

Koska olen syntynyt Ojaniemestä, niin kerron lähinnä näkemyksiä tältä suunnalta — toivottavasti toiset kertovat toisista näkemyksistä...

Majoituksemme oli Sakkolan Kiviniemen motellissa, jossa myös oli ruokailumme. Majoitus ja ruokailu olivat välttävät, sanoisin jopa että hyvät.

Matkamme alkoi Kiviniemestä Petäjäjärvelle Ryhmään, sieltä Sudenhäntään ja jatkui Mönköön ja Ojaniemeen.

Möngönlammi on entisensä, uimaranta entisessä paikassa, jossa vesi näytti puhtaalta ja olimme valokuvassa tällä rannalla. Ojaniemessä oli kylvyt käynnissä, koska pellot olivat äestetty jo kylvökuntoon. Entisiä rakennuksia oli vain yksi: Ville Pulakan talo oli entinen. Toinen ta-

lo oli paikkakuntalaisten rakentama ja sijainti oli Lampun Laurin ("Matun Laurin") tienhaarasta hiukan Ojaniemen suuntaan. Pulakan talossa osa matkalaisista kävi sisällä, talon puolesta pyysivät ruokailuun ja lepäämään...

Kuva Hovinkylän entiseltä kansakoululta, jossa nytkin on koulutoimintaa.

Möngönlammen rannassa olimme valokuvassa, otimme 50 vuoden eron kunniaksi samppanjanaukut, lauloimme Karjalaisten laulusta yhden säkeistön...

Olisi kovasti kerrottavaa Ojaniemen maisemista, mutta koska toisetkin varmaan kertovat näkemyksiään SUVANNON SEUTUUN, niin minä kerron vain lyhyesti näkemyksistä.

Ojaniemen kylään on uusi hyvä soratie, joka kulki sinne Hovinkylästä. Koska entinen kansakoulumme oli yksi tärkeimmistä kohteistamme niin kerron tästä: Koulu on aivan samassa paikassa. Luokkia on hiukan muutettu. Opettaja oli erittäin kohtelias meille, jopa pyysi ruokailuun ja teelle. Kasakkamäen entinen tanssilava oli poissa. Hovinjärven ranta oli lähes samanlainen kuin 50 vuotta sitten.

Hovinkylästä jatkoimme takaisin Petäjäjärven Ryhmään, jonne tie oli aivan entisessä paikassa ja hyvää sora-tietä. Kiviniemenkoski on vieläkin

nähtävyys. Kelpaisi meille kyllä kesäviettopaikaksi...

Lopuksi vilpittömät kiitokset matkanjohtajalle Hilka Innamaalle. Hän hoiti mallikelpoisesti matkan järjestelypuolen ja piti meistä kaikista hyvää huolta.

Haluan kiittää myös kaikkia matkatovereita miellyttävästä seurasta. Olitte matkan alusta loppuun saakka auttamassa aina apua tarvitsevia rasittavan matkan aikana.

Tuntuu uskomattomalta, että matkoilla oli vielä miellyttävämpiä ja kohteliaampia ihmisiä...

Suuri kiitos kaikille!

Irja ja Lauri Lamppu

Turistit ja opas Möngönlammen rantamalla Sakkolan Ojaniemessä.

Mietteitä Sakkolan Sotainvalidien ja veteraanien Kerhon toiminnasta

Kerhon vuosikokous pidettiin maaliskuun 24 pv. 1990 Tampereella. Kokoukseen osallistui 16 kerhomme jäsentä. Kerhon puheenjohtaja Martti Karonen toivotti osanottajat tervetulleeksi, ja avasi kokouksen.

Kokouksen avaja valittiin kokouksen puheenjohtajaksi, sekä sihteeriksi Aune Karonen. Pöytäkirjan tarkastavat Irja ja Lauri Lamppu.

Kuluneen vuoden toimintakertomuksesta ilmeni, että perinteinen kesäretki tehtiin Veikko Häsän ammat-

titaitoisella opastuksella Iittalan lasitehtaalle Kalvolassa, samoin vietettiin erittäin onnistunut ja arvokas joulujuhla UKK:n instituutissa Tampereella, lisäksi pidettiin antoisa ja virkistävä urheilupäivä hiihto, mäenlasku, sekä kävelykilpailuineen Karonen Urheilukeskuksessa Tampereella. Näihin kaikkiin tilaisuuksiin oli osanottajia kiittävästi.

Kerhon tilit oli tarkastettu ja hyväksytty, joten kokous myönsi tilivelvollisille vastuuvapauden.

Toimintasuunnitelma vuodelle 1990 hyväksyttiin

Suunnitelmassa todetaan, että kulumassa oleva vuosi on Kerhomme 48 toimintavuosi ja että kerho pyrkii jatkamaan toimintaansa ja toivoo, että vuosien 1939—45 sotien veteraanit ja sotainvalidit yhdessä vaalisivat sakkolalaista perinnettä ja ylläpitäisivät keskuudessaan yhteenkuuluvaisuuden tunnetta ja luottamusta tulevaisuuteen. Toivomuksemme on, että sakkolalainen veteraaniväki enenevässä määrin liittyisi joukkoomme ja osallistuisi toimintaamme. Pyrimme järjestämään yhteisiä retkiä ja matkoja. Jatkamme kesä ja joulujuhlien viettoa yhdessä Kirkonkylän nuoriso-seuran kanssa, sekä yhteistä urheilua ja ulkoilutoimintaa. Tavoitteemme on, että jatkaisimme toimintaa voittimme mukaan ainakin niin, että voi-

PITO-KALAASI KY
JUHLA- JA MERKKIPÄIVÄPALVELU
AILA JA KATI HEIKKILÄ puh. 433 902
VALMISTAMME JUHLANNE KOTITEKOISIN TUOTTEIN!
JÄRJESTÄMME MYÖS OHJELMAA.

— — —
AILA HEIKKILÄ Saarenkärjenk. 1 B
33300 TAMPERE puh. 433 902

Sotainvalidit miettiä Sakkolan Sankarivainajien muistomerkillä Kiviniemen Turistikeskuksessa. Patsaan alaosa lojuu revittyä n. 15 km päässä alkuperäisellä paikalla Sakkolan kirkkomaalla.

simme pitää Kerhomme perustamisen 50-vuotisjuhlav. 1992.

Tulo ja menoarviossa todetaan, ettei kerholla ole mitään tuloa, sillä toiminnassa mukanaolijat maksavat omat kulunsa, mutta lahjoitukset vaikka pienemmätkin otamme kiitollisuudella vastaan. Kokous päätti, että kerhon edustajat osallistuvat ja kunnioittavat veteraaniveljen viimeistä matkaa laskemalla havuseppeleen hänen arkulleen, jos asiasta ilmoitetaan johtokunnan jäsenille, tai Pitäjien edustajille.

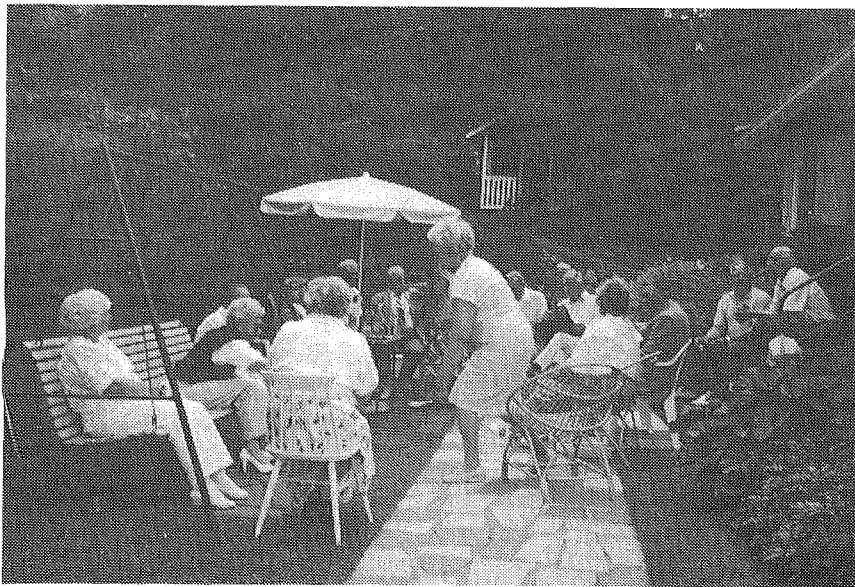
Kerhon johtokuntaan valittiin

Martti Karonen puheenjohtajaksi, Risto Jääskeläinen varapuheenjohtajaksi, jäsenet Aarne Naskali, Aadolf Eräranta, Aukust Viskari ja Kaarlo Huuska. Pitäjien edustajiksi nimettiin seuraavat: Lauri Lamppu Valkeakoski, Arvi Tiinus Toijala, Väinö Tenkanen Vantaa, Heimo Viskari Orivesi, Eino Sulervo Tampere, Reino Volanen Lempäälä, Viljo Purontaa Vesilahti, Aleks Ollikainen Ruovesi, Aarne Karvanen Huittinen, Väinö Viskari Lempäälä, Ilmari Loponen Tampere, Eino Kuisma Jyväskylä sekä Eino Patja Punkalaidun. Omaiset ilmoittakaa edellämmainituil-

le veteraaneille, he hoitavat asiat kerhon puolesta ja laskuun.

Koska kerhon pääsihteeri Aukust Viskari oli estyneenä hoitamaan sihteerin tointa ja tehtäviä, valitsi kokous hänen tilalleen apulaissihteerinä toimineen Aune Karosen, hänet valittiin edelleen hoitamaan myös rahastonhoitajan tehtäviä.

Kerhon tilintarkastajina jatkavat edelleen veteraanit Toivo Koiranen ja Erkki Lopenen, varatilintarkastajina ovat rouvat Laila Huuska ja Aira Jääskeläinen.

Laila ja Kaarlo Huuskan suojaisa kotipiha oli retkeläisten viihtyisä seurustelupaikka.

Keskustelun jälkeen päätettiin, ettei kerhossa peritä jäsenmaksua, sillä jäsenmaksulla ei sanottavasti parannettaisi taloudellista tilaa, joten jäseneksi voi ilmoittautua ja osallistua toimintaan ilman jäsenmaksuakin.

Ennen mahdollisia muita asioita puheenjohtaja pyysi kokousta kunnioittamaan riveistämme poistuneiden veteraaniveljen muistoa. Viimeisin tietoomme tullut oli Einari Nuora. Muistosanoissaan puheenjohtaja kiitti Einari Nuoraa hänen auttamisensihalusta ja uhrautuvasta toiminnasta taistelutantereella.

Kohdassa muita asioita, kutsuivat Laila ja Kaarlo Huuska vierailulle heidän kotiinsa Kangasalan Nattariin. Kutsu otettiin vastaan suurella kiitoksella.

Vihonviimeiseksi Risto Jääskeläinen kuvasi Videokameralla kokousväen ja kuvat katseltiin televisiosta heti tuoreeltaan, kyllä on tekniikka kehittynyt.

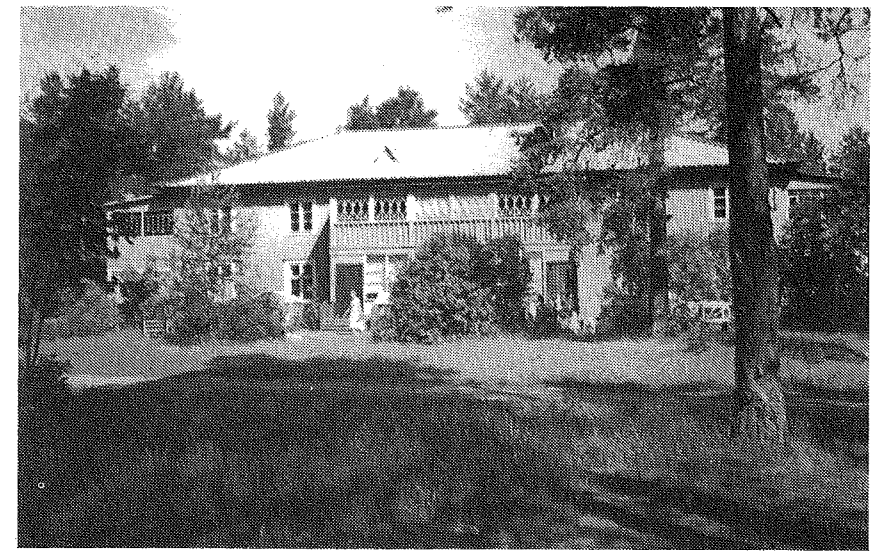
Veteraanit kotiseuturetkellä

Joukko Sotaveteraaneja oli mukana matkassa, kun Kirkonkylän Nuorisoseura järjesti Kotiseuturetken

Sakkolan Kiviniemeen. Ryhmä majoittui Motelliin, joka oli aivan Kiviniemen koskenniskalla sijaitsevan Turistikeskus Losevon alueella. Viisumi joka matkaa varten annettiin, oikeutti kulkemaan reittiä Viipuri, Kuusaa, Kiviniemi, Käkisalme. Linja-auto joka oli käytössämme, sai käyttää virallisesti vain tätä reittiä. Näinollen jos haluttiin käydä kotikylässä oli turvaututtava paikallisiin "Takseihin".

Sankaripatsaan yläosa

Olimme jo aikaisemmin lehdistä lukeneet, kuinka Vapaussodan sankaripatsaan yläosa olisi löytynyt Kiviniemestä jonkun Motellin kivijalasta. Nyt näimme sen omin silmin, kuinka patsas on sijoitettu Turistikeskus Losevon ravintolarakennuksen terrassin kulmalle. Mahtavatko paikalliset asukkaat tietää patsaan alkuperäistä tarkoitusta? Patsaan alkupe-

Sakkolan Kirkonkylän Nuorisoseuran entinen toimintakeskus Sakkolan Valistustalo nykyisessä komeudessaan. Talo on jonkinlainen lastenhoitolaitos nykyisin.

raaisella paikalla Sakkolan kirkkomaalla lepää 20 vapaussodassa vuonna 1918 kaatunutta Sakkolan miestä.

Kotiseuturetken jälkeen vierailtiin Laila ja Kaarlo Huuskan kotona,

Kangasalan Nattarissa. Kiitoksia ystävät vieraanvaraisuudesta ja rattoisasta iltapäivästä!

Martti Karonen

85 VUOTTA täytti 20. 3. 1990 Lempi Sivuranta os Huuska Punkalaitumella. Hän on kotoisin Sakkolan Röykkylästä ja harrastanut mm. kuorolaulua, kirjoittamista ja kukkien kasvatusta.

80 VUOTTA täytti 4. 8. 1990 Aino Hokkanen os Luostarinen Canadassa. Hänen entinen kotipaikkansa oli Sakkolan Ojaniemi.

75 VUOTTA täytti 19. 3. 1990 Iivari Laulajainen Punkalaitumella. Hän on kotoisin Sakkolan Riiskasta, jonka nykyisiin olosuhteisiin hän on käynyt tutustumassa useita kertoja. Harrastuksista mainittakoon urheilu ja metsästys. Punkalaitumen Karjalaiset ry:ssä Iivari Lau-

lajainen on toiminut aktiivisesti sen perustamisesta, vuodesta 1947 lähtien mm. eri toimikuntien pj tai jäsenenä, kokousedustajana, jäsenkerääjänä tai järjestysmiehenä.

75 VUOTTA täytti 21. 7. 1990 Edit Ekman os Kurikka Helsingissä. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjällä. Harrastuksena on ollut kuorolaulu ja marittatyö.

75 VUOTTA täytti 2. 8. 1990 Sulo Johannes Paksu Pirkkalassa. Entinen kotikylä Sakkolan Viiksanlahti.

75 VUOTTA täytti 4. 8. 1990 Lauri Hakulinen Lempäälässä. Entinen kotikylä Sakkolan Hovinkylä ja hänen kotipaikkansa oli vuosikymmenet Vesilahden Hinsala.

70 VUOTTA täytti 14. 6. 1990 Kaija Margareta Lindholm os Vanhanen Pirkkalassa. Hänen entinen kotikylä oli Sakkolan Kirkonkylä.

70 VUOTTA täytti 28. 7. 1990 Martta Salonen os Lamppu

Vammalassa. Entinen kotikylä Sakkolan Ojaniemi.

60 VUOTTA täytti 30. 5. 1990 Alma Nikander os Pulakka Tammelan Lautaportissa. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Riiska.

60 VUOTTA täytti 4. 6. 1990 Matti Kemppi Punkalaitumella. Kotikylä Sakkolassa Hovinkylä.

60 VUOTTA täytti 16. 6. 1990 Eino Oskari Koppanen Pirkkalassa. Hänen entinen kotikylä oli Sakkolan Lupikkala.

60 VUOTTA täytti 18. 6. 1990 Pertti Kalervo Lehtonen Pirkkalassa. Hänen entinen kotikylä oli Sakkolan Vilakkala.

60 VUOTTA täytti 29. 6. 1990 Tarmo Hynnä Punkalaitumella. Hän on kotoisin Sakkolan Haparaisista.

60 VUOTTA täytti 8. 7. 1990 Kirsti Suominen os Vuorinen Punkalaitumella. Hänen kotikylänsä oli Sakkolassa Valkjärvi.

Uusia ylioppilaita

TAPIOLAN LUKIO: Anna-Mari Patja. Vanhemmat Saara ja Pentti Patja. Isän entinen kotikylä Sakkolan Lapinlahti ja äidin Sakkolan Kiviniemi.

NOKIAN YHTEISLYSEO: Mikko Uosukainen. Hän on Matti Uosukaisen nuorin poika Sakkolan Kiviniemestä. Kaikki Uosukaisen lapset ovat ylioppilaita ja jatkavat opintojaan korkeakouluissa.

**PUNKALAITUMEN LUKIOS-
TA:** Jouni Niemelä. Vanhemmat Lahja ja Paavo Niemelä. Äidin vanhemmat Alina ja Toivo Kerminen Sakkolan Haparaisista.

Juha Patja. Vanhemmat Kaarina ja Tapani Patja. Isän isä Eino Patja Sakkolan Lapinlahdesta.

**TAMPEREEN SAMMON LUKIO-
OSTA:** Crista Hanne Marika Laine. Vanhemmat: Hilka (os Karonen) ja Harri Laine. Hannen Mummo, Liisa Karonen os Laamanen ja Äijä, Martti Karonen, kotoisin Sakkolan Sipilänmäeltä.

Korjaus n:o 5:een

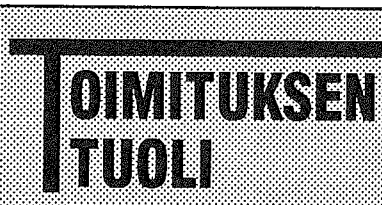
Juttu Kotikunnailla Karjalanmaan. Sivü 7. Kirjoittajan syntymäajaksi on ilmoitettu nyt 29. 6. -16. Sivulla 8 on nimi Onni Arose. Pitää olla Onni Adofsen.

KUOLLEITA

Eemil Kekki syntyi 18. 2. 1900 Sakkolassa, kuoli 12. 5. 1990 Huitisten terveyskeskuksessa. Kotikylän Sakkolassa oli Riiska ja viimeinen kotipaikka Punkalaidun.

Hilma Airikainen os Systä syntyi 5. 6. 1902 Sakkolassa, kuoli 7. 7. 1990 Tampereella. Kotikylä Sakkolassa oli Pannusaari ja viimeinen kotipaikka Tampereen Aitolahdi. Siunaustilaisuus 21. 7. 1990 Aitolahden kirkossa, jonka jälkeen muistotilaisuus seurakuntatalossa.

Sylvia Karppanen os Selonen syntyi 9. 6. 1912 Valkjärvellä, kuoli 21. 5. 1990. Asuinpaikka Sakkolassa

Viime numeroon jäi muutama kirjainvirhe huomaamatta, jotka nyt oikaistaan.

"Uuteen maahan". Kirjoituksessa kerrotaan, että Canadan kukka

Röykkylä ja viimeinen kotipaikka Punkalaidun.

Hilma Henttonen os Eeva syntyi 2. 8. 1916, kuoli 23. 4. 1990. Entinen kotikylä Sakkolan Vilakka-
la ja viimeinen kotipaikka Alastaro.

Olavi Lius syntyi 19. 6. 1923 Valkjärvellä, kuoli 4. 7. 1990 Lempälän-Vesilahden terveyskeskuksessa. Entinen kotikylä Sakkolan Petäjä-
järvi ja viimeinen kotipaikka Vesilahden Mantere. Siunaustilaisuus oli Vesilahden siunauskappelissa 21. 7. 1990, jonka jälkeen muistotilaisuus seurakuntatalossa.

Aira Nuora os Tuokko syntyi 4. 11. 1936 Sakkolassa, kuoli 12. 6. 1990 Meltolan sairaalassa. Entinen kotikylä Sakkolan Riiska ja viimeinen kotipaikka Espoo.

huutaa. KUIKKA siellä huutaa, kuin Suomessakin!

"Kun radio Riiskassa rätsi". Kirjoittajan sukunimi pitää korjata PETTISEKSI, ei Niilo Penttinen.

Sivulla 8:n Kapellimestari Armas Muukka (Urkuri-Kikkamusiikkiopistosta) on tietysti väärin. Pitää olla KIRKKOMUSIIKKI Opistosta.

Epäilen myös käsikirjoituksen nimismiehen poika Kiviniemestä, oliko Pitkänen nimismiehenä — ehkä poliisi?

Tämä numero sisältää paljon kerrontaa entiseltä kotiseudulta nyky-
näkymin. Täytyynee lähes koko numero ja kyllä entinen synnyinseutu nämä kerronnat ansaitseekin. Näihin kertomuksiin sisältyy meidän kaipuamme, surumme, ilomme jopa jossakin määrin pelkoakin kuinka aina selvittää takaisin nykyiseen Suomen valtakuntaan...

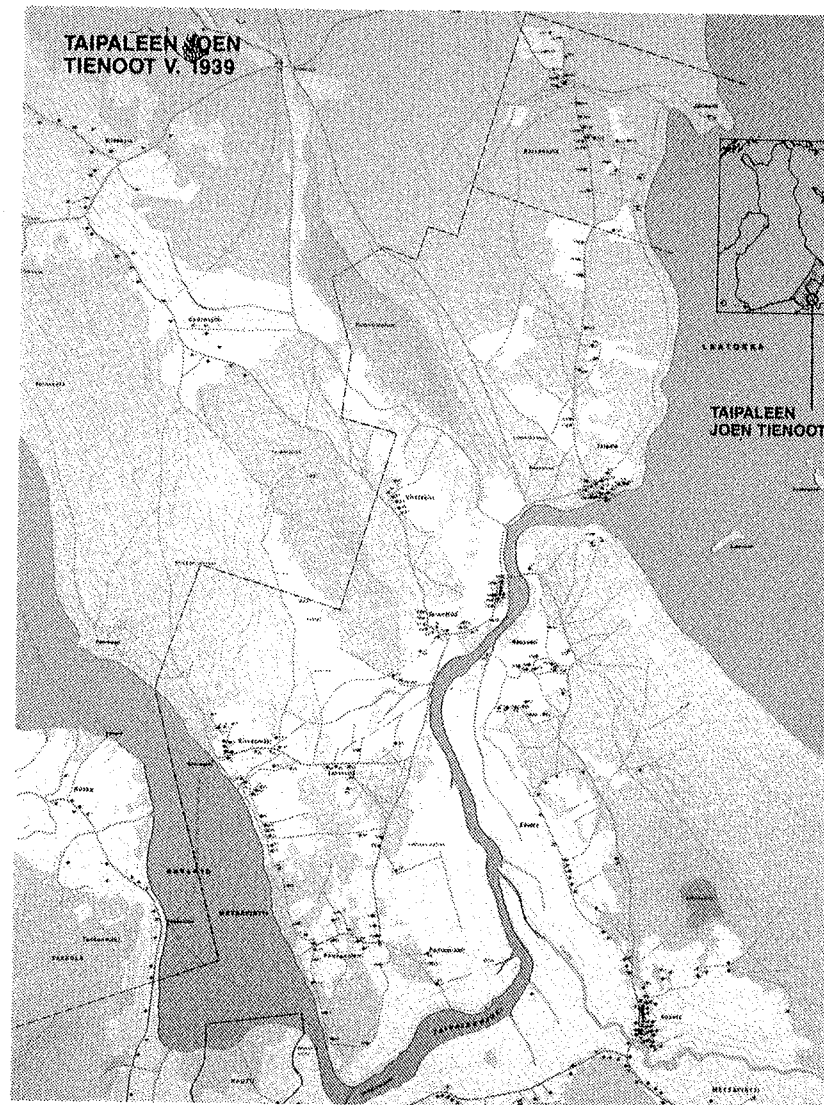
Ellei tässä numerossa ole mitään vietetystä Sakkola-juhlasta, niin kootaan seuraava numero tästä pitäjäjuhlammesta siinä laajuudessa kuin aineistoa saamme käyttööme.

Tunnelmia Hovinkylä-päiviltä

Aurinko paistoi täydeltä terältä lauantaina kesäkuun 30 pvä 1990, kun Iittalan Ryypön pihakoivujen katveeseen kokoontui noin 30:ntä juhlamielellä tuttuja tapaamaan tul-

leita entisiä hovinkyläläisiä, sekä heidän puolisoitaan.

Isäntäväen toivotettua vieraat ter-
vetulleiksi, lauloimme yhdessä "Kar-
jalan kunnailla".

Postikortti Taipaleenjoen tienoista v 1939

Kirvesmäkikerho on suunnitellut ja toteuttanut pienoismallin Taipaleenjoen tienoista v 1939 ja siitä on värivalokuvaamalla tehty postikortti ja tätä kotiseutuaiheista postikorttia on saatavissa hintaan 10 mk kpl Kirvesmäkikerhon sihteeriltä Kaija Hynnältä puh (921) 707 358 os. Valtola 23100 MYNÄMÄKI tai Aulis Ukkoselta Kirkkotie 21 A 02700 Kauniainen puh. (90) 505 1897.

Varsinainen kokouksemme aloitettiin veisaamalla Suvvirrestä, 1 säkeistö, jonka jälkeen hetken hiljaisuudella kunnioitimme poisnukkuneiden muistoa. Hilka Innamaa avasi kokouksen, tuoden terveiset Kiviniemestä ja Hovinkylästä. Todeten että kyläämme hoidetaan kohtalaisen hyvin, pellot ovat viljeltynä ja koulu toimii edelleen kouluna. Joten katke-
ruuteen ei liene aihetta.

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Soini Hartikainen ja sihteeriksi Toimi Virolainen. Kokouksessa käsiteltiin tavanomaiset asiat, puheenjohtajana jatkaa edelleen Hilka Innamaa, varajohtajana Olavi Hinkkanen ja sihteeriksi rahastonhoitajana Toimi Virolainen. Johtokuntaan kuuluvat entiset jäsenet.

Jäsenmaksuksi hyväksyttiin 30:— (kolmekymmentä markkaa), jäseneksi haluavat voivat suorittaa jäsenmaksunsa Toimi Virolaiselle, osoite Vakkala, 37370 NARVA.

Perinnekeräys herätti paljon keskustelua ja mielipiteitä. Katsottavana oli Hilkan kokoama valokuva-albumi, joka käsittää noin 150 ennen sotia otettua valokuvaa, kyläläisistä ja koululaisista y.m. Ja sanontoja muutamia kymmeniä joita ovat hänelle toimittaneet Saima Lamppu, Kirsti Mäkinen, Helka Urponen ja Amalia Hartikainen, jonka jäämistöstä on löytynyt muitakin muistiinpanoja, joita on jo julkaistukin "Suvannon Seudussa", aina silloin tällöin.

Nyt oli kysymys siitä, kannattaa-
ko tästä valokuvakokoelmasta tehdä kirja, vai tuleeko sen painatus liian kalliiksi, koska tilaus käsittäisi vain muutamia kymmeniä. Soini Hartikainen ja Pekka Myllö ottavat painatusasioista selkoa, etenkin hinta on ratkaiseva.

Ja nyt vetoankin teihin hyvät kyläläiset, jos olette kiinnostuneet sellaisen kirjan tai monistetun teoksen

Nimittäin Sakkolan Kiviniemessä, juurilla, niinkuin kaikki toisetkin sillä matkalla mukana olleet henkilöt. Olihan meitä kaksi linja-autolastillista turisteina jännittämässä sitä, että onnistuuko matkamme ja onnistuihan se kaikinpuolin! Jopa sääkin oli parhaimmillaan.

Päästyämme Kiviniemeen, niin saimme heti taksin käyttöömmee, sekä Salosen — Aino Suokkaan — väen peräämme ja katselimme kontujen paikkoja, jotka kaikki kasvoivat viljaa ja perunaa. Ei kiven kiveä kodin merkinä!

Saijanjoki, entinen uima-alue, me virtasi entiseen tapaan. Rannat olivat kovasti rämettyneet mutta portaat jotenkin aivan entisellä paikalla.

Toisena päivänä katselimme Kiviniemen keskustaa ja aseman seutua... Vain koski kuohui lähes entisellään ja virtasi Vuoksesta Suvantoon.

julkaisusta niin antakaa ihmeessä tilaus-toivomuksia, että saamme jonkinlaiseen päätökseen hyvin aloitetun työn.

Ja onhan näissä valokuvissa osa myös ojaniemeläisiä, niin koulu- kuin opintokerholaisia, että mikään ei estä teitä ottamasta yhteyttä sillä olittehan te samaan koulupiiriin kuuluvakin. Ottakaa yhteyttä jos asia kiinnostaa, mutta tehkää se mahdollisimman pian.

Ensi kesänä kylä-päivät ovat Saha-lahdella, kutsujana Helmi Hölli, (os Hakulinen). Kutsuttuna hovinkyläläiset ja ojaniemeläiset, joten pitääkää mielessänne, mutta siitä ilmoitetaan aikanaan.

Tällä kertaa tehtävänä on kuitenkin kirjan julkaiseminen kohtuuhintaan. Toivottavasti ennen ensi kesää on jo jonkinlaista näyttöä.

Hyvää kesän jatkoa, yhteyksiä odottava:

Hilkka Innamaa
Pirkankatu 39 A 4
33230 Tampere
puh. (931) 115 170

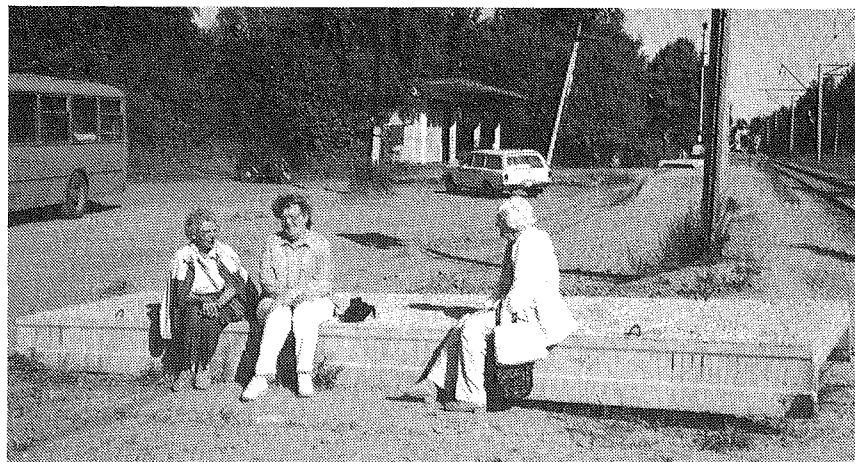
Kävinhän siellä minäkin

Iltapäivällä teimme retken Käkisalmeen ja illalla oli vielä nuotioilta Ystävien kera Vuoksen varrella ja tämän jälkeen olimme valmiit lähtemään yöpuulle.

Tiistai-aiamuna alkoi paluumatka ja

niin päättyi tämä kotiseutuvierailumme, josta suuret kiitokset kuuluvat Esteri Lopuselle hyvin järjestetystä matkasta.

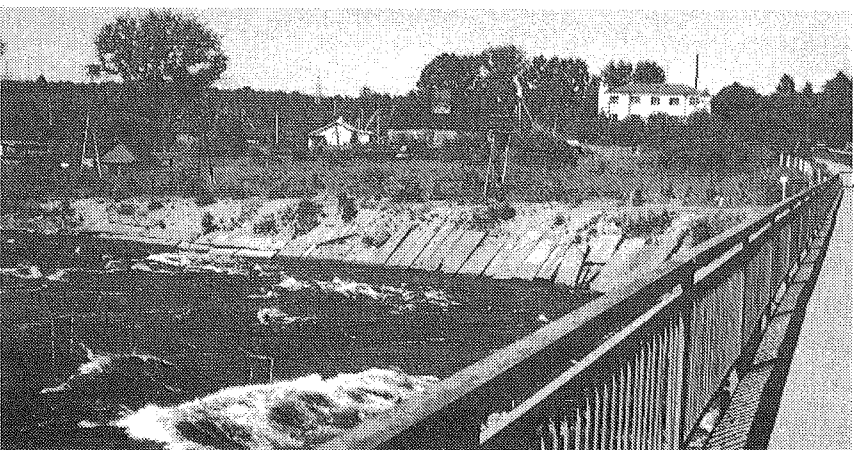
Lempi Paakki
o.s. Uosukainen

Nykyinen Kiviniemen asema.

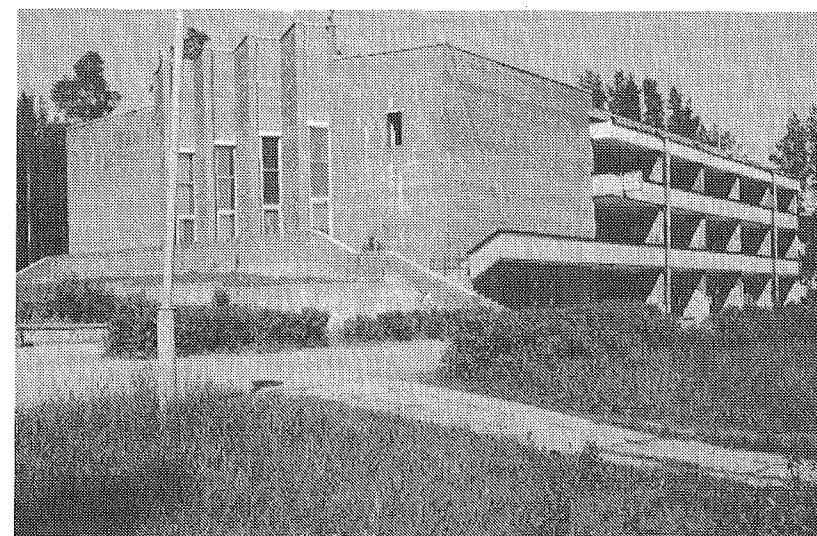
Lempi Paakki os Uosukainen tyttärensä kanssa entisellä kotipaikallaan. Koti on jäänyt viljelyn alle.

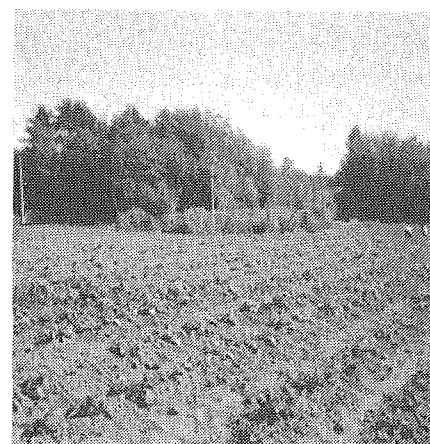
Kiviniemenkosken maisemat on myös muuttuneet paljon entisestä!

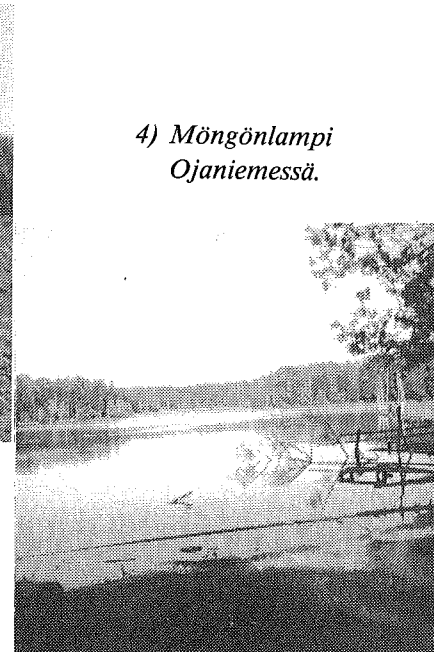
1) Hovinkylän kansakoulu.

2) Koulun pihalle rakennettu "klubitalo".

3) Kasakkamäen perunapello, Nallille päin.

4) Möngönlampi Ojaniemessä.

5) Ojaniemestä, Sikiönmäeltä Suvannolle.

Kansakouluvuosilta

Uusi opettajamme oli hyvin monipuolinen puuhamies. Hän pani koulupiirissä asiat luistamaan. Ei kulu-
nut kauan, kun opettaja paikallisen
suojeluskuntaosaston kanssa alkoi
raivata koulun tasannetta urheiluken-
täksi. Paikallisia asukkaita oli pyy-
detty tulemaan talkoisiin, mukanaan
lapio, kirves tai joku muu työväline.
Jännättiin sitä, että kuinka moni
paikkakuntalainen saapuisi opettajan
”haihatuksiin” mukaan. Haihatuk-
sina näitä touhuja yleensä pidettiin,
ruveta nyt tekemään koululle urhei-
lukenttää entisen opettajan peruna-
maalle, eihän siitä mitään tulisi...
Mutta kuinka ollakaan, heti ensim-
mäisenä talkoopäivänä saapui run-
saasti työväkeä paikalle. Ne olivat
kyllä etupäässä suojeluskuntalaisia,
suojeluskuntapuvuissakin, mutta oli
sinne tullut muitakin, myös isäni oli
saapunut paikalle mukanaan aivan
uusi lapio.

Työt alkoivatkin rivakkaan tahtiin.
Toiset rupesivat lapioilla tasaamaan
kenttää, toiset poraamaan reikiä ki-
viin ja samantien niitä räjäyttämään.

Oli vähän huvittava näky, kun isäni,
joka hyvin tiesi miten kiviä ammu-
taan, istui kiven päällä hajareisin pi-
dellen kiviporaa käsissään ja hänel-
lä oli lekanvarressa lyömässä Mikko
Jortikka, suojeluskuntaväpeli! Nä-
ky oli huvittava erikoisuudessaan:
Entinen punakaartilainen mestarina
ja hänellä renkinä valkoisten johta-
viin voimiin kuuluva mies!

Kentän rakentaminen oli kuitenkin
saatu alkuun ja illan hämärtyessä so-
vittiin uudesta talkoopäivästä, joka
pidettäisiin aivan lähiaikoina. Piti ta-
koa kun rauta on kuuma.

Tällaiset talkootapahtumat ovat
hyvin mukavia ja vaikuttavat suotui-
sasti etenkin pikkukylän ilmapiiriin.
Koko aikana ei kuulunut yhtään po-
litiikan sanaa, vaan kaikki tuntuivat
suurella innolla tekävän työtään. Hy-
vin ansaitun kiitoksen sai myöskin
opettajamme Leo A Parjola, hänen
ideansahan tämä touhu oli. Lopuksi
talkooväki illan hämärtyessä söi lot-
tien tarjoaman hernekeitto-voilei-
pää-illallisen. Kaikki olivat tyytyväi-
siä. Vieläpä isänikin, joka ei helpol-

la sanonut kiitoksen sanaa suojelus-
kuntalaisista, mainitsi hernekeittoa
paremmaksi kuin mitä koskaan ai-
kaisemmin oli saanut. Kun Ukkosen
Marianna kuuli isäni suusta tämän,
hän, muutenkin sanoakseni ”hyvä
sielu” kutsui minut lottien keittiöön
ja laittoi sitä samaa hernekeittoa as-
tiaan ja käski viedä kotiin. Sanoi, tä-
tä jäi tähteeksi, niin vie kotiisi tämä
loppu ja muista tuoda astia tänne ta-
kaisin.

Tämä urheilukentänteko ei jäänyt
tähän, vaan jatkui pienen innostuk-
sen vallitessa pitkin kesää. Vallankin
ilmapäivisin ja sunnuntaisin oli kent-
tätöissä väkeä, joskus jopa liikaakin.
Ainoa, mitä työmaalta puuttui, oli
pystyvä työnjohto eli asiantuntemus,
sen puuttuessa monet tekivät oma-
aloitteisesti sellaista, mitä ei olisi
tarvittukaan. Kyllä opettajamme
suurin piirtein kaikki tällaisetkin asi-
at tiesi ja ymmärsi, mutta jotain hä-
neltäkin vielä puuttui. Pääasia kui-
tenkin, että työtä tehtiin ja kenttää
tasoitettiin. Kenttä sijaitsi ympäris-
töään hiukan korkeammalla ja näin-
ollen säästyimme salaojien tekemisel-
tä. Tämä säästi myös kustannuksia.

Kentän metsänpuoleiseen laitaan
saimme juuri ja juuri mahtumaan
100 metrin suoran. Tämä kyllä teetti
jo normaalia enemmän töitä. Piti
ampua suoran molemmista päistä ki-
viä pois. Niitä olikin useita. Kivien
ampumiseen saatiin hyvää apua suo-
jeluskunnalta. Ei nimittäin tarvinnut
ostaa räjähdysaineita, koska suoje-
luskunnalla tuntui olevan näitä ainei-
ta varastossa runsaasti, senkun an-
nettiin palaa.

Syksyyn mennessä kenttä olikin
pinnaltaan suurin piirtein tasattu.
Opettaja sanoi, että kenttä saa nyt ol-
la sellaisenaan talven yli, ensi kesä-
nä jatketaan tekoa taas uusin voimin.
Tämän puuhan olisi luullut olevan
kaikkien mieleen, olihan koko pitä-
jänkin puitteissa annettu saavutuk-
sellemme suuri tunnustus, jopa niin
suuri, että eräs kunnanvaltuutettu oli
esittänyt raha-avustuksen myöntä-
mistä koulumme kenttähankkeisiin.

Eikä valtuusto tässä asiassa kitsastel-
lut, vaan myönsi suoralta kädeltä
apurahan näin hyvän asian tukemi-
seksi. Isäni, joka mainittuna aikana
istui myös valtuustossa, sanoi val-
tuuston olleen niin yksimielinen, et-
tei asiasta tarvinnut edes keskustel-
la. Oli merkillepantavaa, miten täl-
lainen yhteinen yritys vaikutti myön-
teisesti koko pitäjässä.

Tällaista saa aikaan näemmä vain
urheilu!

Joukosta kyllä löytyi aina useam-
mankinlaisia mielipiteitä. Eivät aivan
kaikki sentään olleet samaa mieltä
asioista, vaikka siltä näytti. Eräs hy-
vin äveriäs talonisäntä oli huomannut
sunnuntaina kirkkoon ajaessaan,
että kentällä oltiin töissä. Hän py-
säytti hevosensa ja huusi, ettei sitä
sentään kirkkoaikana auttaisi noin
julkisesti sapattia rikkoo! Hän sai
kuulla kunniansa kentällä olleilta ka-
vereilta, eikä enää sen pitempiä pu-
heita pitänytään. Opettajamme oli
kyllä antanut ymmärtää, että sun-
nuntaityöt kentällä pitäisi rajoittaa
mahdollisimman vähiin, mieluummin
ilta- tai aamupäiviin.

Syksy tuli kuitenkin tänäkin vuon-
na ja meidän kenttämme jäi lumen
alle odottamaan seuraavan kesän tu-
loa. Ennen lumen tuloa kävi kenttä-
töitämme katsomassa naapurikylän
ja kirkonkylän väkeäkin. Halusivat
tutustua saavutuksiimme. Oli tietys-
ti hiljainen toive saada itsekullekin
paikkakunnalle vastaavanlainen, tai
parempi, tottakai!

Paljon keskusteltiin kylässä talven
mittaan opettajan touhusta, olihan
hän vasta hiljan muuttanut paikka-
kunnalle, eivätkä kyläläiset häntä
vielä paremmin tunteneet.

Edellinen opettajamme ei urheilus-
ta suuriakaan välittänyt. Hän ei opet-
tanut liikuntaa, tämä puoli jäi kou-
lumatkan varaan, joutuivathan oppi-
laat sen poikkeuksesta kulkemaan ja-
lan, talvisin myös hiihtäen. Opetta-
ja oli katsonut tämän mainiosti riit-
tävän.

Paikallinen osuuskaupan myymä-
lä palveli kylän väkeä erilaisten mie-

lipiteitten ilmaisupaikkana. Kaup-
paan alkoi usein, vallankin talviai-
kaan, kun ihmisillä ei ollut töille kii-
re, kokoontua miehiä joskus jopa
runsaastikin, ja silloin kehittyi juttua
asiasta jos toisestakin. Tällainen epä-
virallinen kokoontuminen oli tapana
ainakin Kirvesmäellä ja Lautalla. Ko-
koonnuttiin yksiin paikkoihin kenen-
kään kutsumatta, tultiin vain ja ru-
vettiin keskustelemaan. Keskustelu
kävi joskus hyvinkin kuumana...

Osuuskaupassa sinä talvena kes-
kusteltiin enimmäkseen koulun uu-
desta opettajasta ja hänen vallan uu-
sista opetustavoistaan. Poikkesihan
hänen opetusohjelmansa ratkaisevas-
ti edellisten opettajien vastaavista.
Eräskin vanhempi nainen ihmetteli
suuresti opettajaamme, kun sellaista
kenttää rupesi laittamaan. Muijan
mielestä maantiellä voisi yhtä hyvin

pitää juoksukilpailuja, siinähan he-
vosillakin ajetaan, ja urheilukentän
paikka voitaisiin jättää entiselleen.
Siinä voisi kasvattaa perunaa! Niin-
kuin ennenkin! Ei hän ymmärtänyt
tällaista meininkiä. Ilmaantui vasta-
väittäjiä. Hän ei ehtinyt pitkään
moittia koulun meininkiä. Nainen ei
tiennytäkään mitään siitä, kuinka suo-
malaiset urheilijat olivat maailmalla
 pärjänneet, voittaneet kultamitaleita
Olympialaisissakin...

Asia oli kertakaikkiaan niin, että
kun meillä on näin hyvä opettaja, jo-
ka pystyy ja haluaa asiat järjestää ja
lapsia opettaa, että urheilukenttä
kuntoon mitä pikemmin. Näin oli
kaupassa ukkojen mielipide, eikä
mujien ääntä kuultaisi tässä asiassa.

(Jatkuu)

Kalervo Paukku

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on nyt saatavana, samoin on vielä runsas varasto kirjaa: Sakkolan kylät tuvasta tu-
paan. Kirjoja on saatavana: Lempäälän-Viialan Osuuspankki, Lempäälä ja Kulju (Esko Kallonen), Eero Kurikka, Huhtamo puh.932/645 06, Uuno Pulakka, Ruovesi puh. 934/760 21, Anneli Kuisma, Eino Koironen ja Esteri Lopenen, Lempäälä.

Postitilaukset: Elli Pulakka, Lempäälä puh. 931/751 241. Ainoas-
taan Elli Pulakka lähettää postilähetyksinä.

Hinnat: Sakkolan historiaa II 70,—, Sakkolan kylät tuvasta tu-
paan 110,—. Postilähetyksistä lisäksi lähetyskulut. Myyntipistei-
tä järjestetään lisää ja niistä ilmoitetaan Suvannon Seudussa.

NYT ON TILAIUUS HANKKIA EDULLISESTI LAHJAKIRJOJA!

HAITERMAAN, PANNUSAAREN JA LUPRANKY- LÄN KYLÄJUHLAA VIETETÄÄN LEMPÄÄLÄSSÄ SUNNUNTAINA 30. PÄIVÄNÄ SYYSKUUTA 1990.

Aluksi osallistutaan klo 10 Lempäälän kirkossa alkavaan jumalanpalve-
lukseen ja sen jälkeen suoritetaan kunniakäynti Karjalaan jääneiden vaina-
jien muistomerkillä hautausmaalla.

Yhdessäolooa jatketaan Lempäälän Seurakuntatalossa. Ohjelman pääasia-
na on kyläläisten vapaa seurustelu aterioineen, mutta myös osanottajien toi-
votaan esittävän musiikkia, lausuntaa tai muuta ohjelmaa. Aterian ja päi-
vähävin yhteiskustannus on noin 40 markkaa henkilöltä.

Kyläläiset perheenjäsenineen sekä myös ne, joilla on siteitä Haitermaa-
han, Pannusaaren tai Lupraan, ovat sydämellisesti tervetulleita yhteiseen
kyläjuhlaamme!

Kyläjuhlatuomikunta

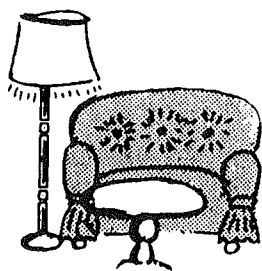
Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Pienkonekorjaamo

NUORA-MOTOR

Härmälänkatu 15, TAMPERE
Puhelin 931-654 411

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

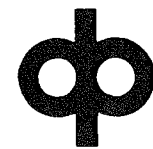
Verhoiluliike

AAPRO KIISKI

41490 Niemisjärvi
☎ (941) 845 724

Hankasalmi

Tauno Hynnä
Kurkipolku 375
37550 MOISIO

**TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI**

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

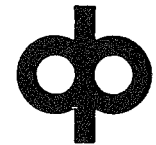
voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — Puh. 931-739 541

**VESILAHDEN
OSUUSPANKKI**

joustavaa
pankkipalvelua

Tampereen Aluesäästöpankki

auttaa — neuvoo — palvelee

LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 751886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti,
ilmestyy 1990 8 kertaa vuodessa

Tilaushinta
50 mk vuosikerta

Ilmoitushinnat
1 mk, palsta cm

Toimituksen ja konttorin osoite
37370 NARVA
Puhelin (931) 734 843

Postisiirtotili
TA 359 751

Pankki
Vesilahden Osuuspankki
37370 NARVA
Käyttötilin numero 551105-42772.

Vastaava toimittaja
Viljo Purontaa

Toimituskunta
Helmi Uosukainen,
Uuno Pulakka,
Eero Koppanen,
Väinö Kekki ja
Marjo Ristilä-Toikka